

Jeg jobber på et av Norges største flyktningmottak. Her har vi kapasitet til å ta imot 700 flyktninger. I dag er det min tur til å sitte her i resepsjonen. Her hvor alle kommer for å registrere seg ved ankomst, her hvor alle henvender seg med sine spørsmål, sine bekymringer, her hvor alle kommer med sine historier, med sin bagasje. Nå står det en mamma foran meg med sine to barn. Den eneste bagasjen jeg ser familien har med seg er en liten veske med plass til ID-kort og pass. Størstedelen av bagasjen disse menneskene som kommer hit bærer med seg er usynlig.

Jeg ønsker den lille familien velkommen og sier vi har spart middag til henne og barna som står klart på kjøkkenet.

Moren har blå ringer under øynene. Hun smiler til meg og sier tusen takk. Lillebror tvivler på bamsen sin mens han vurderer meg med øynene sine. Usikker på om han skal gi meg et lite smil eller begynne å gråte. Jeg ser bort på storebror. Han gir meg et stort glis som mangler to fortenner. Jeg sier til moren at hun har to nydelige gutter. Hun forstår ikke så godt engelsk, men jeg holder opp to fingre mot guttene hennes mens jeg lager et hjerte i lufta. Hun ser på meg og holder opp tre fingre. Jeg ser at øynene hennes fylles med tårer. Hun har tre sønner. Eller hadde.

Disse møtene opplever jeg ofte her. Jeg klarer likevel aldri venne meg til det. Å være et medmenneske i det umenneskelige som foregår.

Jeg rekker ikke å tenke så mye mer før det står en ny person fremfor meg. En høy mann som smiler og presenterer seg før han sier at han er her for å treffe en av våre beboere, ei ung jente. Han forteller at han hjalp henne ut fra Ukraina og at han kjørte henne hit til mottaket. Han sier at han ønsker å møte henne igjen. Den unge jenta kommer inn døren til resepsjonen. Hun nikker høflig til meg før blikket igjen faller mot gulvet. Mannen sier at han ønsker å ta henne med seg hjem slik at hun kan bo hos han. Han sier han ønsker å hjelpe henne. Jenta ser fortsatt ned i gulvet. Hun har ikke blikkontakt med noen av oss. Jeg kjenner at det er et ubehagelig møte. Det er noe jeg ikke helt får tak i. Jeg føler det er som en klump i magen. Mannen sier at han kommer og henter henne i morgen.

Etter at mannen har reist sier jeg til jenta at jeg ønsker å snakke med henne. Jeg forteller henne om flyktningprosessen, hvilke rettigheter hun har, hvilke retningslinjer og krav hun må følge for å oppnå rettighetene sine, jeg spør om hvordan hun har det og hvordan vi kan hjelpe henne. Hun lytter. Hun sier ingenting, men for første gang møter hun blikket mitt. Det føles som et godt møte. Jeg sier at hvis hun likevel ønsker å reise herfra så kan hun komme tilbake til meg i morgen for å fylle ut et søknadsskjema for flytting.

Dagen etter står jeg igjen i resepsjonen. Jeg venter.

Jeg prøver å ta ut stiftet fra søknadspapirene, men den sitter fast. Akkurat som klumpen i magen. Den sitter også litt fast. Hva hvis hun kommer tilbake i dag?

Jeg skvetter når det kommer noen inn døren. God morgen sier en mannsstemme og smiler blidt før han spør høflig om det finnes noe sjampo her til morgenstellet. Jeg kjenner jeg blir lettet over at det ikke er henne.

Jeg går ut i korridoren for å hente meg en kopp kaffe. Jeg smiler og nikker tilbake til en gjeng som sitter ved inngangen og vifter meg ut for at jeg skal se på bilder fra hjemlandet. På vei inn igjen må jeg smette unna en femåring som stolt trækker sine første steg på en knallrød sykkel. Jeg rusler gjennom korridoren mot kaffemaskinen, forbi lukten av ristet brød med

syltetøy og te med honning, en gjeng besteforeldre som spiller sjakk og en gjeng ungdommer som spiller tennis i rommet ved siden av. Det er som at man i noen minutter glemmer hvorfor alle disse menneskene er her.

Tilbake i resepsjonen kommer to unge gutter. De smiler og den ene sier han har fått tilbud om jobb og bolig og han ønsker nå å søke seg til denne kommunen. Jeg gratulerer og sier jeg selvfølgelig skal hjelpe han. Jeg spør om han har fått arbeidskontrakt. Det har han ikke fått. Men han forteller at det virker som et bra tilbud. Jo flere spørsmål jeg stiller, jo dårligere blir magefølelsen.

Jeg begynner å fortelle om arbeidsrettigheter i Norge. Gutten sier at han skal spørre arbeidsgiver om arbeidskontrakt. Han kommer tilbake til meg litt senere og sier han ikke ønsker å søke om flytting til denne kommunen likevel.

Det kjennes vondt å ha bidratt til å ødelegge smilet hans som lyste mot meg tidligere. Men det er kanskje ingenting i forhold til hvor denne smilende gutten kanskje var på vei.

Ikke alle har gode hensikter. Det finnes noen som ønsker å utnytte sårbare mennesker på flukt. Og en viktig del av jobben vår er å beskytte disse menneskene så godt vi klarer. For å få til dette må vi finne ut av hvem disse noen er. Vi har gode rutiner for å kunne fange opp mange av disse. Likevel er det en utfordring fordi vi sjelden har konkrete beviser. Vi ønsker å se det gode i alle mennesker. Av og til er det eneste beviset vi har vår egen magefølelse. Det er som at det vi har sett, det vi har hørt, det vi har vært vitne til og det vi har følt i hjertet, har vokst seg til en klump i magen.

Det finnes noe som heter at du tror det ikke før du får se det. Det er også noe som heter at du ser det ikke før du tror det. At noen er i stand til å utnytte mennesker er noe du må tro på før du ser det. Det er i de tilfellene du så inderlig håper at du tar feil. Men hva hvis magefølelsen har rett?

- Ansatt ved Frelsesarmeens mottak for ukrainske flyktninger

SPØRSMÅL TIL SAMTALE

1. Hva er dine umiddelbare reaksjoner når du leser disse glimtene fra flyktningmottaket? (ta en delerunde)
2. Hvem har ansvaret for å beskytte og forhindre at flyktninger (voksne og barn) havner i utnyttelse i Norge?
3. Sett ord på minst to faktorer som gjorde henholdsvis jenta og gutten risikoutsatte for utnyttelse.
4. Hvordan kan vi som enkeltpersoner og felleskap være med å gjøre situasjonen for flyktninger tryggere – og hvordan kan vi bidra til å avsløre eller stanse utnyttelse?

Se også fakta- og handlingsheftet: Sammen mot slaveri

HVA KAN DU OG JEG GJØRE?

- Skaff dere kunnskap! Her er et webinar dere kan følge om flyktninger fra Ukraina og risiko for utnyttelse, og mye nyttig informasjon:

<https://www.helsedirektoratet.no/konferanser/risiko-for-utnyttning-og-menneskehandel> .

Dere kan også invitere ressurspersoner fra Frelsesarmeen eller et av [Caritas Ressursentre](#).

- Du og din menighet kan likevel tilby et sosialt og praktisk fellesskap. Du kan f. eks. kontakte flyktningmottak eller lokale enheter i kommunen og tilby hjelpe med

å skaffe tolk, ledsage til offentlige kontorer, stille som barnevakt, tilby måltidsfellesskap, hybelutleie, gjøre hyggelige ting, tilby å lære bort en hobby, o.l.

- Tilby å være «språkvenn», så utsatte personer får trening i å snakke norsk

- Gjør deg kjent med hjelpetilbud og nøkkelpersoner i ditt nærmiljø/din kommune og spør dem hva du og dere som kan hjelpe til med.

- Avstå fra bruk av uregistrerte firma eller svart arbeid. Aldri kjøp seksuelle tjenester eller benytt pornografi, en bransje med koblinger til menneskehandel med barn og voksne.

- Møter du en person som søker hjelp til å komme ut av tvangsarbeid eller seksuelt misbruk, fortell dem om ROSA og den nasjonale hjelpelinjen mot menneskehandel tlf. 22 31 1160,

eller bistå dem med å ta kontakt her: <https://menneskertilsalgs.no/allerede-bekymret/>

Viktig! Ikke prøv å selv gripe inn i en sak. Det kan sette utnyttede personer i fare. Kontakt faginstanser (se lenken over)